

7.1 ด้านงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณล่าช้า การดำเนินงานจัดซื้อครุภัณฑ์ มีความสับสนและยุ่งยากเกินไป การอนุมัติโอนเงินงบประมาณไม่ได้ระบุให้ชัดเจน ขาดงบประมาณค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ที่ชำรุด โรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุวิชาชีพ จังหวัดที่อยู่ในห้องปฏิบัติการได้รับงบประมาณสำหรับการนิเทศไม่เพียงพอ

7.2 ด้านบุคลากร

บางโรงเรียนมีบุคลากรน้อย ครูไม่ครบชั้นเรียน บุคลากรผู้สอนในโรงเรียนบางโรงเรียนขาดความรู้ความชำนาญในการสอนวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น ขาดวิทยากรท้องถิ่นที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียนและชุมชน บุคลากรในโรงเรียนไม่ได้พักอาศัยในโรงเรียนหรือชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติราชการได้อย่างเต็มที่ ขาดการเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงานกับชุมชน ประชาชนในบางท้องถิ่นยังไม่ลดอบายมุข ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาเท่าที่ควร ครูบางคนเข้าใจว่ากิจกรรมของโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คือ งานเพิ่มของครู ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน จึงทำให้กระบวนการจัดกิจกรรมไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง

7.3 ด้านการนิเทศติดตามผล

ยังทำได้น้อยและไม่ทั่วถึง ผู้นิเทศในแต่ละจังหวัด มีข้อจำกัดเรื่องเวลา

7.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

การประชาสัมพันธ์งานโครงการ กศ. พช. ไปสู่ชุมชนได้ไม่ทั่วถึง และทำได้น้อยมาก โรงเรียนในโครงการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ทำให้ขาดแหล่งน้ำสำหรับทำการ

เกษตรและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง การดำเนินกิจกรรมทั้งของโรงเรียน และชุมชนบางท้องถิ่นไม่ต่อเนื่อง กระทำได้เป็นครั้งคราว ไม่อาจเสนอให้เป็นแบบอย่างได้ โรงเรียนบางแห่งมีสถานที่คับแคบ ไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรมตามโครงการ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบางแห่ง ขาดพาหนะในการไปนิเทศติดตามผล จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ประชากรบางท้องถิ่นมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ขาดความสามัคคีในหมู่บ้าน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทั้งในโรงเรียนและชุมชน

ส่วนปัญหาการบริหารงานด้านความ

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) กล่าวไว้ดังนี้ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยวางแผนจัดทำโครงการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน วัตถุประสงค์ของโรงเรียนไม่ค่อยเพียงพอต่อการบริการชุมชน บุคลากรของโรงเรียนมีที่พักนอกเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และให้ความสนใจต่อกิจกรรมของชุมชนน้อย สำหรับปัญหาที่เกิดจากชุมชน คือ ความยากจนของประชาชน ทำให้เข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนได้น้อยมาก ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจเป้าหมายและเห็นความสำคัญของการประถมศึกษาเท่าที่ควร คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนและผู้นำในชุมชนยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ในด้านนี้

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหาร

งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ทางราชการและผู้นำท้องถิ่น ควรดำเนินการอย่างจริงจังกับการลดอุปสรรคในชุมชน โรงเรียนและชุมชนควรร่วมกันควบคุมดูแลเยาวชนในความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงาน 4 กระทรวงหลัก ควรประสานซึ่งกันและกัน และร่วมมือกับโรงเรียนในการ

ทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยการเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกิจกรรม แต่ขณะเดียวกันโรงเรียนควรหลีกเลี่ยงการเรียกร้องที่จะทำให้ประชาชนต้องบริจาคเงินและทรัพย์สิน โรงเรียนควรบริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นแก่ชุมชนตามสมควร ทั้งบุคลากรในโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

8. การปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ทวี ทิมขำ (2527 : 325-327) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือผู้ปกครอง ได้มาเยี่ยมโรงเรียนบ้างตามสมควร โดยจัดโครงการให้ผู้ปกครองได้เห็นการเรียนการสอนของครู การทำงานของโรงเรียน การฝึกงานของนักเรียน ตลอดจนการเล่นและชีวิตภายในโรงเรียนของบุตรหลานของเขา

2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารและครูควรระลึกเสมอว่า การปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจกัน ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เป็นหนทางที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

3) ควรปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการชุมชนทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม โดยร่วมมือกับองค์การ มูลนิธิ หรือเอกชน ในการจัดบริการในด้านสวัสดิการแก่ประชาชน เช่น ในด้านห้องสมุด บ่อน้ำสาธารณะ การอนามัย ศูนย์พักผ่อนหย่อนใจ หรือการสาธิตเกี่ยวกับอาชีพ ฯลฯ ภายในโรงเรียนและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ควรพิจารณาปรับปรุง

เนื้อหาวิชาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนนั้นด้วย

4) ควรให้โรงเรียนเป็นแหล่งส่งเสริม

ประชาธิปไตย ในการดำเนินงานใด ๆ ของโรงเรียน ควรให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด และในการลงมติต่าง ๆ จะต้องถือความเห็นส่วนมากเป็นหลัก นอกจากนั้นทางโรงเรียนอาจจะจัดให้มีการประชุมพบปะสังสรรค์กันระหว่างครูผู้ปกครอง ในโอกาสอันควร ในการนี้อาจจะจัดให้มีการอภิปราย การโต้วาทีหรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ อันจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนและชุมชนให้ดีขึ้น

5) ควรส่งเสริมชุมชนให้ตอบสนองความต้องการ

ของโรงเรียน ครู และผู้บริหาร โดยที่การเรียนการสอนภายในโรงเรียน ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น การปลูกฝังเด็กให้เป็นพลเมืองดี จะต้องกระทำทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการอบรมเด็กอย่างจริงจังด้วย ซึ่งเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของครูและผู้บริหาร ที่จะต้องกระตุ้นให้ผู้ปกครองตอบสนอง โดยการทำความเข้าใจ ไปเยี่ยมเยียนเด็กและผู้ปกครองเป็นประจำ แล้วร่วมมือกันแก้ไขข้อบกพร่องในตัวของเด็กเป็นรายบุคคล

6) ควรทราบเกี่ยวกับเรื่องของชุมชน ที่ตั้ง

โรงเรียนเป็นอย่างดี โดยการสำรวจว่าในชุมชนนั้นมีสภาพเป็นอย่างไร มีทรัพยากรอะไรบ้าง และมีปัญหาอะไร ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้สนองความต้องการของชุมชนได้ถูกต้อง

7) ควรทราบถึงความสำคัญในการจัดระบบหรือ

รูปร่างของชุมชน เช่น ความนิยม ศาสนา ลัทธิประเพณี การรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์ สมาคม ฯลฯ เพื่อเป็นทางที่จะเข้าไปสู่ชุมชน

และนำชุมชนเข้ามาสนใจโรงเรียน

8) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของโรงเรียนชุมชน โดยหาวิธีการต่าง ๆ ในการเผยแพร่ข่าวสาร และให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น ออกหนังสือพิมพ์ เผยแพร่กิจการของโรงเรียน ทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น นอกจากนั้นทางโรงเรียนอาจจัดการแสดงกิจกรรมของนักเรียน และเชิญผู้ปกครองมาร่วมด้วย

9) ควรจัดและส่งเสริมงานที่ทำให้โรงเรียนและชุมชน เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด สมาคมครูผู้ปกครอง ความสำเร็จของโรงเรียนชุมชน ก็คือ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมปรับปรุงและเป็นเจ้าของโรงเรียน และพยายามทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเขามีความรับผิดชอบอยู่ด้วย

10) ควรเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านนักเรียนและผู้ปกครอง ย่อมเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าใจผู้ปกครองได้ เพราะตามปกติผู้ปกครองและชาวบ้าน ย่อมมีความรักและนับถือครูเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การสร้างพื้นฐานความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงการศึกษา

9. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

9.1 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Theory of Social Action)

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ (2524 : 61) ได้อ้างถึงทฤษฎีการกระทำทางสังคมของ แมค เวบเบอร์ (Max Webber) ที่ทำการศึกษารื่อง การกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้คำจำกัดความการกระทำว่า เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็น การเปิดเผย และลึกลับ ซึ่ง แมค เวบเบอร์ (Max Webber) กล่าวว่า การกระทำทางสังคมของมนุษย์มี 4 ชั้นคือ

1) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสม ในอันที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าว มุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม (Valuable) เป็นการกระทำ ซึ่งใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อจะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรม ศาสนา และทางศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อการดำรงตำแหน่งไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

3) การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีต เป็นหลักในพฤติกรรมการกระทำตามประเพณีไม่คำนึงถึงเหตุผล

4) การกระทำที่แฝงด้วยความเส่นหา (Affective) การกระทำแบบนี้คำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิต ระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ก็ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นทั้งสิ้น นอกจากเรื่องส่วนตัว

9.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ และการกระทำทางสังคม (The Multiple Factors Theory of Decision Making and Social Action)

สฤทธิพงศ์ แสงมณี (2524 : 31) ได้กล่าวอ้างถึงทฤษฎีการกระทำทางสังคมของ วิลเลียม ริดเดอร์ (William Reeder) ซึ่งเป็นผู้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยที่เป็นเหตุทำให้มนุษย์กระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นทฤษฎีเพื่ออธิบายถึงการกระทำทางสังคม (Social Action) ว่าการกระทำของมนุษย์

ในเรื่องใด ๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับกลุ่มปัจจัย ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายประการ ได้แก่

- 1) เป้าหมาย (Goals)
- 2) ความเชื่อ (Belief Orientation)
- 3) มาตรฐานทางค่านิยม (Value Standard)
- 4) นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (Habit and Customs)
- 5) ความคาดหมาย และปทัสสถาน (Expectation and Norms)
- 6) ข้อผูกพัน (Commitment)
- 7) แรง (Forces)
- 8) โอกาส (Opportunity)
- 9) ความสามารถ (Ability)
- 10) การสนับสนุน (Support)

9.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องกับของบุคคลทางด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งการเกี่ยวข้องดังกล่าวจะมีการเข้าใจให้กระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทั้งยังให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้น แต่กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการทำงานเป็นกลุ่ม มีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง กนานุช เล็กวิจิตร (2531 : 14 อ้างอิงมาจาก ศราวุธ อรรถานุกรักษ์, 2534 : 12-13) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ กลุ่มตามทฤษฎีของ จอร์จ โฮมมส์ (George Homans) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดการรวมกลุ่มไว้ในหนังสือ The Human Group ว่ามีอยู่ด้วยกัน 3 ประการคือ

1) มีกิจกรรม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลกระทำ เช่น เขียนบันทึกการลงนามในนิติกรรมสัญญา การตัดสินใจ เป็นต้น

2) การปฏิบัติโต้ตอบซึ่งกันและกัน หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก อันเป็นผลให้เกิดการปฏิบัติโต้ตอบซึ่งกันและกัน จึงเป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การสังเกตการปฏิบัติต่อกัน อาจพิจารณาได้ 3 ทาง คือ ในแง่ความบ่อย คือ มีการติดต่อกันเป็นประจำหรือไม่ ในแง่ความนาน คือ มีการติดต่อเป็นระยะเวลาานเท่าใด และในแง่ลำดับ คือ ใครเป็นผู้ริเริ่มการติดต่อ

3) ความรู้สึกทางอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกต่าง ๆ อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และความหวังของสมาชิกทั้งหลาย เป็นต้น อันเป็นลักษณะภายในของแต่ละบุคคลที่เป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติซึ่งกันและกัน เช่น ความชอบพอรักใคร่ ความเคารพยกย่องและความเป็นเพื่อนสนิทกัน

จากทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การกระทำทางสังคมที่สามารถจูงใจหรือสนับสนุนให้บุคคลมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน คือ ปัจจัยด้านเป้าหมาย ความผูกพัน โอกาสความสามารถ และการได้รับการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

10. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยในประเทศ

ดาวเรือง รัตนิน (2518 : 80-84) ได้ศึกษาวิจัยงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านความ

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อยมาก

ส่วน ปรีชา เชื้อตระกูล (2518 : 147) ที่
ทำการวิจัยงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคกลาง โดยทดสอบ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคกลาง นักวิชาการและผู้ปกครอง
นักเรียน พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนน้อยที่สุด ประชาชนให้การช่วยเหลือโรงเรียน
น้อย โรงเรียนก็ให้การช่วยเหลือชุมชนน้อย

เช่นเดียวกับ ดุสิต บุณยากร (2518 : 141)
ได้ศึกษาวิจัยงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
เทศบาลในภาคกลาง พบว่า งานธุรการ และการเงิน ได้รับการ
ปฏิบัติมากที่สุด ในขณะที่งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ปีต่อมา เฉลิมา แซ่มช้อย (2519 : 86-88)
ได้ศึกษาวิจัยงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษาในภาคใต้ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานบริหารกิจการ
นักเรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ โรงเรียนปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก

เช่นเดียวกับ ประจวบ ต่อสกุล (2519 : 45)
ได้ศึกษาบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ตามทัศนคติของครูและประชาชน พบว่า ตามทัศนคติของครูและ
ประชาชน โดยทั่วไปมีความเห็นว่า ครูใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์
ค่อนข้างต่ำ

พร้อมกันนี้ สนอง สุวรรณวงศ์ (2519 : 104)
ได้ทำการวิจัยบทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการ
บริหารการศึกษาเทศบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

พบว่า ชุมชนมีความต้องการอย่างอื่นที่จะเข้าไปสัมพันธ์กับโรงเรียน โดยเข้าร่วมประชุมวางแผนนโยบายเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจขอบเขตของงานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนยังไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วม โรงเรียนไม่ได้เข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นในการบริการประชาชน โรงเรียนยังขาดอุปกรณ์และวัสดุที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย ส่วนสาเหตุที่ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนน้อย เนื่องมาจากการศึกษาและเศรษฐกิจของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 สนาน ลิ้มปีเสวตกุล (2523 : 72) ศึกษาสมรรถภาพในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส พบว่า งานด้านสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ครูใหญ่ให้ความสำคัญอันดับหนึ่ง คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนตามความจำเป็นในโอกาสอันสมควรและอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองและผู้ชำนาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน ผลการปฏิบัติงานที่เป็นอันดับหนึ่ง คือ ผู้มาติดต่อได้รับความสะดวกสบาย และพอใจ เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานของครูใหญ่ เรื่องมีเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้อนรับผู้มาติดต่อและการบริการอันดับสุดท้าย คือ เรื่องการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นผลการปฏิบัติงานของครูใหญ่ เรื่องโรงเรียนเชิญผู้มีความชำนาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

ส่วน สามารถ จัษฐทอง (2526 : 45) ศึกษาวิจัยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน เพื่องานบริหารโรงเรียนของจังหวัดชลบุรี พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพียงร้อยละ 47 ของ

ระดับการปฏิบัติงานทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2529 วิเชียร อ่อนประเสริฐ

(2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีตัวแปรต่างกัน ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เช่นเดียวกับ ปริญญา รอดแก้ว (2529 :

บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางและที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงกับที่ควรปฏิบัติ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สอดคล้องกับ สวาท หาญกดับ (2534 :

บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโดยส่วนร่วมและราชองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนด้านปัญหาการบริหารงาน วิเชียร

อ่อนประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า

ปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีตัวแปรต่างกัน ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สอดคล้องกับ โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา เป็นรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและทุกข้อ

ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมา ก็พอที่จะสรุปได้ว่า ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

10.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1971 สมิต (Smith, 1971 : 2377-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาการศึกษา พบว่า คณะกรรมการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการ
 พัฒนาการศึกษา คณะกรรมการศึกษาจะไม่เห็นด้วยที่โรงเรียนจะ
 ดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยที่ไม่มีส่วนรู้เห็นและคณะกรรมการ
 โรงเรียนและผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่าโรงเรียนจะเจริญก้าวหน้า
 ขึ้นกว่าเดิม หากคณะกรรมการศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
 ของโรงเรียน

ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 เรย์ (Ray, 1980 :
 492-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภารกิจของครูใหญ่โรงเรียนเตรียม
 อุดมศึกษาที่เข้าที่ คาร์โรไลนาที่ได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนชุมชน
 ซึ่งได้ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาธิการจังหวัด
 คณะกรรมการโรงเรียน ประชาชน ผู้ปกครอง และครูที่เกี่ยวข้อง
 กับโรงเรียน ผลการวิจัยนำมาสรุปได้ว่า ข้อมูลให้การสนับสนุน
 จากประชาชนมีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาและข้อมูลสะท้อน
 ให้เห็นความต้องการของผู้ปกครอง

ส่วน พอลโลซซี (Pallozzi, 1981 :
 1418-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไป
 เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ การ
 วิจัยพบว่า ข้อมูลที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ควรให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกัน โดยโรงเรียนก็ไม่ควรติดอยู่กับ
 นโยบายมากนัก และในสวนชุมชนก็ควรที่จะเกี่ยวข้องกับนโยบาย
 ที่ชุมชนมีความสามารถทำได้เท่านั้น

สำหรับ คิงก์ (King, 1984 : 1593-A) ได้
 ทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนกับความสัมพันธ์ของ
 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้
 บริหารโรงเรียนสามารถลดความแตกแยกจากชุมชนด้วยการสร้าง
 ความสัมพันธ์ด้วยวิธีการทางประชาธิปไตยเกิดความรู้สึกว่า

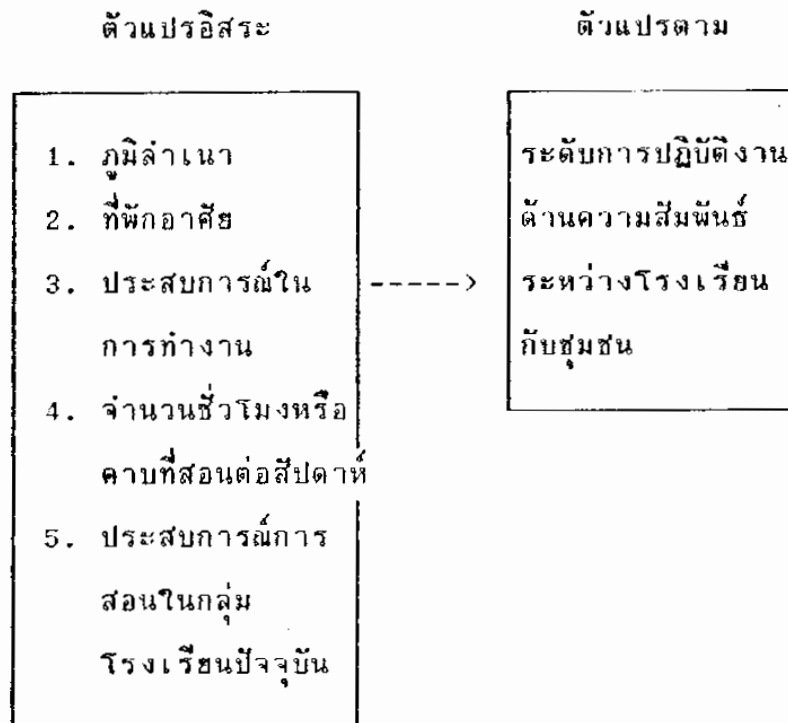
โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การวิจัยพบว่า ถ้าให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างกฎ จะทำให้เขามีความรู้สึกว่า ต้องช่วยกันรักษากฎนั้นไว้และจะมีการปฏิบัติตามกฏนั้นมากขึ้น และถ้าชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เขาจะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนและความแตกต่างจะลดน้อยลง

การวิจัยในต่างประเทศดังกล่าวสรุปผลการวิจัยได้ว่า ควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบ โดยที่โรงเรียนควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ทั้งโรงเรียนและชุมชนได้ร่วมมือโดยที่โรงเรียนควรเป็นผู้จัดเตรียมปัจจัยที่ใช้

แนวความคิดในการวิจัย

ในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ประสบความสำเร็จ จะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญหลายประการ เช่น แนวนโยบายของทางโรงเรียน ความพร้อมของทางโรงเรียน ความพร้อมของทางชุมชน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่จะต้องประสานงานกับทุกฝ่าย เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ ความพร้อมของครูก็เช่นเดียวกัน ช่อมที่จะส่งผลต่อระดับการปฏิบัติงานของครูได้ จากการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ครูที่มีความแตกต่างกันในด้านภูมิฐานะทางอาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอน และประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน จะมีผล

ทำให้ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเขียนภาพแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้



ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเหตุผลจากการ
ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา
ประกอบการพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับภูมิลาเนาของครูกับการ
ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อาวี เพชรนุด (2518 : บทคัดย่อ) ได้
สรุปได้ว่าภูมิลาเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู
ส่วน ศิวพร เนติบัณฑิต (2527 : 125) ซึ่งกล่าวสรุปได้ว่า
ถ้าพิจารณาในแง่ของการทำงานด้านพัฒนาชุมชน ครูที่มี
ภูมิลาเนาเดียวกับที่โรงเรียนจะได้เปรียบในแง่ความรู้ ความ
เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน อันเป็นที่ตั้งของ

โรงเรียนและได้เปรียบในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูที่จะเข้าไปทำงานในชุมชนกับคนในชุมชน กมลรัตน์ สุคันทรส (2522 : 130) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของชุมชนในเขตการศึกษา 12 และเสนอแนะว่าทางราชการควรบรรจุครูตามภูมิลาเนาเดิม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโรงเรียนและชุมชน และเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชน การที่ครูเป็นบุคคลในท้องถิ่น ช่วยให้ครูได้รับการยอมรับและไม่เกิดปัญหาทางด้านภาษาและวัฒนธรรมประเพณี ช่วยให้ครูได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพชุมชน อันเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานโครงการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด และโถม บุญด้อย (2533 : 135) ได้ทำการวิจัยในเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น พบว่า ครูที่มีภูมิลาเนาที่เกิดอยู่ในอำเภอเดียวกันกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของชุมชนนั้น ๆ และมีความต้องการอยากจะทำให้ชุมชนที่ตนเองอยู่ได้พัฒนาให้ก้าวหน้า เนื่องจากเป็นถิ่นที่เกิดของตนเอง มีความคุ้นเคยกับผู้ที่ทำงานร่วมกันกับตนเองและประชาชนในท้องถิ่นดี เพราะเป็นผู้อยู่ในภูมิลาเนาเดียวกัน ความเป็นมิตร ความเอื้ออาทรในหมู่ผู้ร่วมงานย่อมมีมาก ทำให้รู้สึกว่าการทำงานพัฒนาชุมชนมีความสะดวกและคล่องตัว จึงทำให้ครูที่มีภูมิลาเนาที่เกิดอยู่ในอำเภอเดียวกันกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก การดำเนินงานพัฒนาชุมชน ก็จะเป็นไปด้วยดีตามไปด้วย

สรุปได้ว่า ภูมิลาเนาของครูน่าจะมีผลต่อระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา

2. การศึกษาเกี่ยวกับที่พักอาศัยของครู กับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิชัย แซ่ซ่งชั้น (2522 : 65) ได้ศึกษาเรื่องผลของการที่ครูประจำและไปกลับในเขตการศึกษา 6 โดยการศึกษาสำรวจเจตคติของชาวบ้านและนักเรียนที่มีต่อครู ที่พักประจำในหมู่บ้านกับครูที่เดินทางไปกลับพบว่า ชาวบ้านและนักเรียน มีเจตคติต่อครูที่พักประจำ ในหมู่บ้านมากกว่าครูที่เดินทางไปกลับ ซึ่งสอดคล้องกับ สอนอง คุณมาศ (2528 : 91) ได้วิจัยเรื่องบทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนและพักอาศัยนอกเขตชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน และกมลรัตน์ สุคันทรส (2522 : 130) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาของชุมชนในเขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่มีครูพักอยู่ห่างจากโรงเรียนมากไม่สะดวกต่อการปรับปรุงโรงเรียนและการพัฒนาชุมชน ส่วนปวีรชานินพนธ์พิทธา (2523 : 93-101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 11" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู ครูใหญ่ และกรรมการโรงเรียน พบว่า มีปัญหาสำคัญคือ ครูใหญ่พักอยู่นอกเขตชุมชน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เนื่องจากต้องกลับบ้านหลังโรงเรียนเลิก

สรุปได้ว่า ที่พักอาศัยของครูน่าจะมีผลต่อระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. การศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานและประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบันของครู กับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คูลิต หวันเหล็ม (2530 : 192) ได้สรุปว่า ประสิทธิภาพในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานและ สุขภาพ สุทธิ (2529 : 97) พบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมาก มักจะสร้างสมความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการ ทำงานไว้มากเช่นกัน จึงมีผลทำให้สมรรถภาพในการปฏิบัติ งานด้านต่าง ๆ สูงกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานน้อย สอดคล้องกับบุญทัน เผ่าเจริญ (2522 : 89) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของครู องค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงราย และพะเยา มีสัมพันธ์กับการปรับปรุงหลักสูตร และการ ให้บริการของวิทยาลัยครู เชียงรายแก่ครูประจำการ ผลการศึกษา พบว่า ครูใหญ่ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือผ่านการบริหารงานมาก มี แนวโน้มที่จะบริหารงานโรงเรียนให้เกิดความสัมพันธ์ของ โรงเรียนกับชุมชนในระดับสูงทั้งทางตรงและทางอ้อม และบริหาร โรงเรียนให้มีความพร้อมในการพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพน้อย

ส่วนประสิทธิภาพการสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน ซึ่ง เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องในท้องถิ่นเดียวกันเป็นเวลานาน ซ่อมก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการทำงานที่ผ่านมา และประสิทธิภาพการสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน น่าจะมีผลต่อ ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

4. การศึกษาเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอน ของครูกับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน

อำไพ วิทสิวิโรจน์ (2521 : 47) ได้ศึกษา บทบาทของครูต่อการวางแผนครอบครัวในชุมชน : ศึกษาเฉพาะ

กรณีในเขตชนบทพบว่า ความเห็นของครูในด้านบทบาทของตนเอง ต่อชุมชน กับเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ครูมีความเห็นด้วย อย่างยิ่งกับการออกไปมีบทบาทในชุมชนถึงร้อยละ 94 แต่อุปสรรค ที่สำคัญคือ เวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งครูตอบว่าไม่มีเวลา เลขร้อยละ 14.67 มีเวลาน้อยร้อยละ 47.67 และมีเวลาพอสมควรเพียงร้อยละ 36 จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า นอกจากจะสอนประจำชั้นทุกวิชาและรับผิดชอบนักเรียนตลอดเวลาแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ โครงการพิเศษตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ อีกด้วย พร้อมทั้งนั้นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งเพื่อเตรียมการสอน การจัดทำอุปกรณ์การสอน และการตรวจงานของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับโถม บุญต่อ (2533 : 144) ได้ศึกษาพบว่า ครูต้องใช้เวลา เกือบทั้งหมดเพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูมีชั่วโมงสอน ระหว่าง 21-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ถึงร้อยละ 48.4 และครูที่มี ชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์มากกว่า 25 ชั่วโมง มีร้อยละ 27.3 ทำให้ ครูไม่มีเวลาที่จะให้บริการแก่ประชาชนในเวลาราชการได้

สรุปได้ว่า ชั่วโมงสอนน่าจะมีผลต่อระดับการ ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครู โรงเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ใน 5 งาน ต่อไปนี้

- 1.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 1.2 การให้บริการแก่ชุมชน

1.3 การร่วมกิจกรรมของชุมชน

1.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
โรงเรียน

1.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ
หน่วยงานอื่น

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 5 งานดังกล่าวของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรภูมิลาเนา ที่พิกอาศัย ประสิทธิภาพในการทำงาน จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอนต่อสัปดาห์และประสิทธิภาพการสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน

3. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

1. ครูที่มีภูมิลาเนาอยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการกับครูที่มีภูมิลาเนาอยู่นอกเขตอำเภอเดียวกันกับโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการ มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

2. ครูที่มีที่พิกอาศัยอยู่ในเขตกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการกับครูที่มีที่พิกอาศัยอยู่นอกเขตกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการ มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี

10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

4. ครูที่มีจำนวนชั่วโมงที่สอน 1-20 ชั่วโมง หรือ 3-60 คาบต่อสัปดาห์ 21-25 ชั่วโมงหรือ 63-75 คาบต่อสัปดาห์ และ 26 ชั่วโมงหรือ 78 คาบต่อสัปดาห์ขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

5. ครูที่มีประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน 1-5 ปี 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

1. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกระดับ ได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข นิเทศ ติดตามผลวางแผน และพัฒนาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้บรรลุถึงระดับเป้าหมายและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบของระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีภูมิลาเนา ที่พักอาศัย ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอนและประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบันแตกต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการวางแผนวางนโยบาย การปรับปรุงกิจกรรม

การปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณ การมอบหมายงาน และ การส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและ เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. จะได้นำผลการวิจัยรวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทาง แก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สงขลา เสนอสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อเป็น ประโยชน์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สงขลา ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 438 คน จากโรงเรียน 219 โรงเรียนในทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ ซึ่งได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปร (Variables)

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย ภูมิลาเนา ที่พักอาศัย ประสบการณ์ ในการทำงาน จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอนต่อสัปดาห์และประสบการณ์ การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน

- 2.1.1 ภูมิลาเนา แบ่งเป็น 2 ระดับคือ
- ในเขตอำเภอที่ปฏิบัติราชการ
 - นอกเขตอำเภอที่ปฏิบัติราชการ
- 2.1.2 ที่พักอาศัย แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

- ราชการ
- ในเขตกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติ
 - นอกเขตกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติ
- ราชการ
- 2.1.3 ประสิทธิภาพในการทำงานแบ่ง
เป็น 3 ระดับ
- ต่ำกว่า 10 ปี
 - 10-20 ปี
 - 21 ปีขึ้นไป
- 2.1.4 จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอนต่อ
สัปดาห์ แบ่งเป็น 3 ระดับ
- 1-20 ชั่วโมงหรือ 3-60 คาบ
 - 21-25 ชั่วโมงหรือ 63-75 คาบ
 - 26 ชั่วโมงหรือ 78 คาบขึ้นไป
- 2.1.5 ประสิทธิภาพการสอนในกลุ่ม
โรงเรียนปัจจุบัน
- 1-5 ปี
 - 6-10 ปี
 - 11 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

คือ ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
โดยพิจารณาจากการทำงานในแต่ละงานคือ

2.2.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2.2.2 การให้บริการแก่ชุมชน

- 2.2.3 การร่วมกิจกรรมของชุมชน
- 2.2.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ของโรงเรียน
- 2.2.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ
ชุมชนและหน่วยงานอื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่
กำหนดโดยเขตทางภูมิศาสตร์ มีอาณาเขตค่อนข้างจะแน่นอนและ
ติดต่อกัน มีวิถีชีวิต จารีตประเพณีและกฎหมายอย่างเดียวกัน
 2. โรงเรียน หมายถึง สถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ใน
ชุมชน มีหน้าที่เพื่อจัดกระบวนการศึกษาให้สนองความต้องการของ
ชุมชน
 3. การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของครู ที่จะเื้อออำนวยความสะดวก
ประโยชน์ และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษาและต่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งประกอบด้วยงาน 5 งาน
คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วม
กิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
โรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
- 3.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง
การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ
โรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนชุมชนและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานไป
ได้ด้วยดีและสะดวกมากยิ่งขึ้น

3.2 การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่จะดำเนินการได้ เช่น การให้บริการทางวิชาการ ให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชนให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์

3.3 การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรม ที่มีประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร

3.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสเชิญชวนให้หาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่หรือวันสำคัญอื่น ๆ การเชิญบุคคลในท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรในโรงเรียนและให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้วยแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์

3.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น

4. ครู หมายถึง ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา หมายถึง
หน่วยงานราชการทางการศึกษา ที่มีฐานะเป็นกอง สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง
ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาภายในจังหวัด

6. ภูมิลาเนา หมายถึง พื้นที่ที่เป็นบ้านเกิดของครูโดย
กำหนดเป็นเขตอำเภอ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ ภูมิลาเนาของครู
อยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการและภูมิลาเนา
ของครูอยู่นอกเขตอำเภอที่ปฏิบัติราชการ

7. ที่พักอาศัย หมายถึง สถานที่ที่ครูอาศัยในระหว่าง
ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ
ที่พักอาศัยอยู่ในเขตกลุ่มโรงเรียนและที่พักอาศัยอยู่นอกเขตกลุ่ม
โรงเรียน

8. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลา
ที่ครูปฏิบัติหน้าที่ราชการตั้งแต่เริ่มรับราชการถึงปีการศึกษา 2535
แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระยะเวลาต่ำกว่า 10 ปี 10-20 ปี
และ 21 ปีขึ้นไป

9. จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่สอนต่อสัปดาห์ หมายถึง
จำนวนชั่วโมงหรือคาบที่ครูทำการสอนประจำชั้นหรือประจำวิชาใน
ระยะเวลา 1 สัปดาห์ในโรงเรียนที่ทำการสอน แบ่งเป็น 3 ระดับ
คือ ทำการสอน 1-20 ชั่วโมงหรือ 3-60 คาบ 21-25 ชั่วโมง
หรือ 63-75 คาบ และ 26 ชั่วโมงหรือ 78 คาบขึ้นไปใน
ปีการศึกษา 2535

10. ประสบการณ์การสอนในกลุ่มโรงเรียนปัจจุบัน
หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติหน้าที่ราชการในกลุ่มโรงเรียนที่
กำลังปฏิบัติราชการในปีการศึกษา 2535 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ
คือ ระยะเวลา 1-5 ปี 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป